

KMETIJSTVO

= **primarna dejavnost**, in pomeni pridobivanje hrane in surovin za industrijsko predelavo.

S kmetijstvom se ukvarja 50 % preb.

V manj razvitih državah jih je več zaposlenih v kmetijstvu, v bolj razvitih pa manj zaposlenih v kmetijstvu (v ZDA manj kot 2 %, v Bangladešu pa 80 %).

V svetu je: 35 % kmetijskih površin,

32 % gozda,

33 % nerodovitne površine, pozidave.

Najpomembnejše stroke kmetijstva so:

- **poljedelstvo**

(pridobivanje hrane ter surovin za industrijsko predelavo z gojenjem kulturnih rastlin)

- **živinoreja**

(reja domačih živali)

- **vinogradništvo**

- **sadjarstvo**

- **vrtnarstvo**

- **domača predelava kmetijskih pridelkov**

(bučno olje, žganjekuha, vino)

Pogoji za kmetijstvo, da se sploh razvija:

- **NARAVNI POGOJI**

: podnebje, količina padavin in padavinski režim, rodovitna prst, temperatura tal in zraka, svetloba, nadmorska višina

S temi pogoji so podani rastlinski pasovi.

- **DRUŽBENI POGOJI**

: odnos družbe do razvoja kmetijstva, povpraševanje po kmet. pridelkih na domačem in tujem trgu, stopnja razvitosti države, tradicija, način prehranjevanja, verska sestava (prepoved uživanja svinjskega mesa, alkohola pri muslimanih; v precejšnjem delu Afrike se izogibajo uživanju mleka, perutnine in jajc; Hindujski in budistične skupine ne jedo govejega mesa)

Oblike kmetijstva:

1. glede na vloženo delo, sredstva ter donos ločimo:

- **INTENZIVNO KMETIJSTVO**

: veliko vlagamo in so veliki donosi (v gospodarsko razvitih državah; izjeme: intenzivno pridelovanje riža na Kitajskem, bombaža v Egiptu),

- **EKSTENZIVNO KMETIJSTVO**

: manj vlagamo in manjši so donosi (v manj razvitih državah; lahko tudi v razvitih: ekstenzivna živinoreja – ovčereja v Avstraliji)

K ekstenzivni živinoreji spadajo:

- **nomadizem**

: selijo se pastir, živina in družina

- **polnomadizem**

ali **tranzimansa**: seli se samo pastir z živino

- **planinsko pašništvo**

2. glede na to komu je pridelek namenjen:

- **SAMOOSKRBNO KMETIJSTVO**

: kmet prideluje hrano samo zase oz. za svojo družino. Značilno za manj razvite države Afrike, Azije, Latinske Amerike, kjer večina preb. živi od kmetijstva, vendar dostikrat kljub temu zase ne pridelajo dovolj hrane.

- **TRŽNO KMETIJSTVO**

: za prodajo na trgu. Značilno za bolj razvite države, tudi v manj razvitih: plantažno kmetijstvo – v rokah tujega kapitala)

3. glede na to, koliko kultur pridelujemo:

- **MONOKULTURNO KMETIJSTVO**: pridelovanje ene kulture (sladkornega trsa na Kubi)

- **POLIKULTURNO KMETIJSTVO**: pridelovanje več kultur

SPECIALIZACIJA KMETIJSTVA = pridelovanje tistih kultur, ki jim prirodni ali naravni pogoji najbolj ustrezajo. Značilno je v bolj razvitih državah. Takšno kmetijstvo je vedno tržno. To so npr. specializirane velike farme v ZDA, Kanadi in Avstraliji, gojenje posebnih kultur (vinska trta, sadjarstvo) ali pa vrtnarstvo v okolici velikih mest.

Ločimo **kmetijska območja**, ki so podana z rastlinskimi pasovi:

- **stepsko**

območje: področje pridelave žitarič (pšenica v Evr., Avstraliji, Sev. in J. Ameriki)

- **monsunsko**

območje: področje pridelave riža (Kitajska, Indija, Indonezija, Italija)

- **sredozemsko**

območje: področje pridelave agrumov, oljke, vinske trte (J. Evr., S. Afrika)

- **tropsko**

območje: področje pridelave tropskih kultur kakava, kave, banan (Kolumbija, Etiopija, Brazilija)

- pridelava čaja (Azija, Indija, Šrilanka, Kenija)

Problemi kmetijstva:

- **DEGRADACIJA**

= uničevanje okolja, povzroča jo erozija, to pa povzroča urbanizacija, industrializacija, izgradnja infrastrukture

- **DEAGRARIZACIJA**

= zmanjševanje št. kmečkega preb., kmetijske pridelave ter krčenja kmetijskih površin. Prebivalstvo se seli iz podeželja, visokih predelov v večja mesta, s tem pa se podeželje in hriboviti predeli praznijo, poljedelstvo in živinoreja se tam opuščata.

- več kot polovica hrane odpade na razvite države,

- subvencija kmetijstva

- **Erozija kmetijskih zemljišč**

, zlasti tam, kjer je dolgo sušno obdobje, kjer so močni nalivi, kjer so tla daljši čas brez rastlinske odeje.

- Uničenje najboljših ravninskih zemljišč zaradi **pozidave**.

- **Zastrupljanje zemlje**

zaradi onesnaženega zraka in vode, kemikalij (škropiv, umetnih gnojil)

- **Uničenje rodovitnosti**

tal zaradi monokulturnega kmetovanja.

- Zaradi umetnega namakanja postajajo tla vse bolj **nasičena s soljo**.

- Zasluzek od kmetijstva je zelo **negotov**, to pa najbolj prizadene revne države, ki večino zasluzka ustvarijo s prodajo kmetijskih pridelkov – če pridelajo veliko, je cena nizka, če zaradi naravnih nesreč ni pridelka, tudi ni kaj prodati.

Izvoznice hrane:

- ZDA, Kanada pšenice,
- Argentina govejega mesa,
- Brazilija kave,
- Kuba sladkorja,
- Avstralija volne

Afrika je pridelovalka:

- kakava,
- sizala (Angola, Kenija, Slonokoščena obala)
- kave (Etiopija, Uganda, Slonokoščena obala)
- bombaža (Egipt, Sudan, Slonokoščena obala)